Бары дойдулар пролетариидара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтынньы 15 күүүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 117 (6409) | 1986 сыл. Балаҕан ыйын 30 күнэ | Сыаната 3 харчы.

ОПТУОРУННЬУК

Сүөһү кыстыгын элбэх оту ыраах сирдэртэн таһыы, ордук элбэх эбии аһылыкка наадыйыы ыаратар

Ыарахаттары утары — үрдүк тэрээһини уонна дьулууру!

САҺА КОРМОЦЕХ

Хатылы отделеннэтин Сугулаан фермэтыгар быйыл саҥа кормоцех үлэҕэ киирдэ. Кормоцех маҥнайгы бородууксуйатын балаҕан ыйын 27 күнүгэр биэрдэ.

Манна Чичигинаров Константин Васильевич салайааччылаах 3 киһилээх звено үлэлиир. Оноһуллар эбии аһылыкка анаан дуолҕа кырбатыллар. Маҥтан кыһын былах эбиллиэ. Билигин фермаларга эбии аһылыгы кутар иһиттэр тиийбэттэринэн кормоцех толору кыаҕынан үлэлээбэт. Күнүгэ 12 тонна аһылык оноһуллар. Смеситель толору кыаҕынан үлэлээтэҕинэ, күнүгэ 24 тонна аһылык фермаларга тиэрдиллэр буолуо.

Инэмтэлээх эбии аһылык ыанар ынах айаҕар тиэрдиллибитэ хайыы-үйэ билиниэ. Билигин отделение үрдүнэн валовойунан 16 центнер үүт ыанар. Бу ааспыт сыл туһаннаах кэмнээҕитээҕэр 1 центнериэн элбэх.

А. ДЬЯЧКОВСКАЙ.

Былырыыҥҥытааҕар үрдүк

БОЛТОҺО. Бу күнэргэ биирдии фуражнай ынахтан 3,9 кг үүт ыанар. Ааспыт сыл көрдөрүүтэ 3,3 кг этэ. Отделение үрдүнэн күннэтэ валовойунан 16 центнер үүт ыанар. Бу ааспыт сыллааҕыттан 2,4 центнериэн ордук.

Һаһыат общ. корр.

Потапов Николай Афанасьевич — «Чурапчы» совхоз Киллэмнитээҕи отделениетын республикаҕа тиийэ биллэр шофера. Кини түргэтэтии пятилеткатын маҥнайгы сылыгар үлэ үтүө холобурун көрдөрөр. Сыллааҕы былаанын аҕыс ый түмүгүнэн хайыы-үйэ 265 бырыһыан толордо. Механизатор 252322 тонна-километры оҥордо.

Бу күнэргэ Н. А. Потапов үлэ бириэмиитэ эрдэ учаастагар сылдьар — сүөһү аһылыгын тиэйэр-таһар үлэлэрин толорор (снимокка).

П. Оконешников фотота.

Үтүө ааты үрдүктүк тутуохха

ТОЛООНН — үүтү туттарыы государственнай былааныгар аһаран иһэр отделениелартан биирдэстэрэ. Быйыл ороЙуоннааҕы куоталаһыы ыйдааҕы түмүктэригэр хаста да кыайыылаах аатталлыбыт ССКП райкомун, райсовет исполкомун көҥөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятын ыла сырытта. Отделение биирдии фуражнай ынахтан үүтү ыаһыҥҥа ороЙуоҥҥа тэҥнэтэ суох. Ааспыт аҕыс ыйга толоонньор иҥи хаачыстыбаннай көрдөрүүнү 1648 килограмма тиэртилэр.

Ол эрээри манна мэччирэҥ түөрт ыйыгар бэлэмнэммит кирбиилэр ылыллыбатылар. Мэччирэҥ олус халтаҥнаан сайылыктарга үүт-ас саная хоту эбиллибэтэҕэ, кыдьык, эбэһээтэлистибэлэри толороро элбэх ыарахаттары үөскэтэ. Үүс ыаннааҥыттар бу кэмнэ бэрнэ сыралаһан үлэлээтилэр. Ыамы намтаппат баҕаттан «маастар» наставник Василий Филиппович Слепцов көҕүлээһининэн Харбаҕы диэн сиргэ көһөн отордоотулар. Манна киирэр атырдьах ыйын эрэгтиттэн саҕалаан 20-чэ хонук балаакканан олорон үлэлээтилэр. Ангардас бу да холобур үлэһит дьон уопсай дьыала туһугар хайдах курдук кыһанарын уонна отделение үтүө аатын үрдүктүк тутар туһугар кыаллары барытын онороргo дьулуһарын үчүгэйдик көрдөрөр.

Балаҕан ыйын 10 күнүттэн ыла отделениеҕа күннэҕи ыам 5 центнер кэриҥэ намтаата. Ыаннык кыстыыр миэстэтигэр итэ кэмнэ киллэриллибитэ. Отделение салаатата бастакы күннэргэ эбии аһылыты бэлэмнээбиини ыыйан тэрийбэтэ. Түмүгэр элбэҕи сүтэрдэ. Аһылыгы паарыынан үрдэрэн бэлэмнээбиин ый 18 күнүттэн эрэ олохтоно. Оттон күннэҕи ыам биллиэн даҕаны маҥнай түспүттүттэн үрдээбэккэ биир таһымнаах, 12—13 центнергэ, халбаҥныыр. Баччаанныга диэри ынахтарга от сиэтиллибэтэ.

Быйыл отделениеҕа саҥа кормоцех тутуллан хайыы-үйэ бородууксуйаны биэрэн эрэр буолуохтаах этэ. Сайын бэлэмнэммит дуолҕаны кормоцех смесителэ эрэ кудухчаҕыгы ылдьыритэр, астыыр кыахтаах. Онон бу тутууну туругу да быраҕан үлэҕэ киллэриэххэ диэн толоонньорго эрдэттэн этиллибитэ. Ол эрээри балаҕан ыйа бүтүүр диэри бу дьыала оннуттан да сыҕарыйа илик. Өссо сайын аҕалылыбыт смеситель хаар анныгар хаалар кыттала улаатан иһэр. Смесители туһанар наадаттан кормоцехпа дьиэтигэр сыһыары үс истиэнэ таһаарыллыахтааҕа дьыл баччатыгар диэри кэпсэппэтэх эрэ сылдьар. Управляющай С. С. Ноговицын ыстын атын ыһалҕаларыгар ырыта тыыттаран бу булгуччу ирдэнэр тутуута сүгэ биир олугун оҥустарбата. Маннык саамай түбүнтээх кэмнэ үлэни сүрүннээн дьонуттан, специалистарыттан биирдэстэрэ атын үлэҕэ сыҕарыйда, оттон биригадьыыр В. М. Ядринскай уопускаҕа буолан биэрдэ. Бу барыта үлэни тэрийиигэ ыарахаттары үөскэппитэ саарбаҕа суох.

Толоонньор кыстыгы тэрийиигэ ыыйан быһаара илик боппуруостара, сүрүннэн, сүөһү аһылыгын бэлэмнээбиин кытта сибээстээх. Манна дуолҕа кырбатар оноһук суоҕа биир туспа кыһалҕа. Урут туһана сылдьыыбыт кырбатаачыларын өрөмүөннүүр-техническай предприятиеҕа ыыппыттара ыраатта да, онтон хаһан эргийэрэ биллибэт. Онон соҕотоҕолаамыт дуолҕа кормонухиҥҥа хаһан киирэн, сүөһү аһаҕар тиэрдиллэрин быһааран-отоорон эппэттэр.

Барыта 880-са сүөһүнү алта хотоонунан кыстатыахтаахтар. Ыччат сүөһү эрдэ оннун булла. Эмтиираһатар пуун аһыллан, онно саамай молтех 15 бороску туспа көрүүгэ-хараҥыыга туруорулунна. Ыччат сүөһү уопсай туруга, бороскулары аһылыгынан хаачыйыы куһаҕана суох. Оттон ыаннык кыстыгын тэрийии туһунан эбэ эттэххэ, ынахтар турар миэстэлэрэ кыараҕас буолсу. «Кустук» ферма аҕыйах сылларааҕыта тутуллубут хотоно эргэрдэ. Кэлэр сылга уларытан тутуллубатаҕына, туһаттан да тахсар туруктаах. Быйыл муостата көтөҕуллуохтээҕэ кыайтарбата. Сайын атын да хотоннорго быстах-остох эрэмүөнүнэн мунурданнылар.

Түмүгүнэн эттэххэ, отделение фермаларыгар быһаарыллыбакка аһаҕас турар боппуруос элбэх. Толоонньор үүт-аһы дэлэтиигэ бэлиэтэммит үрдүк соруктарыгар эппиэттиир курдук быр-баччы кыстыгы кыайан тэриммэкэ олороллор. Оттон кыстык итэҕэһи-быһаҕаны, көтүтүүнү кытаанахтык ыйыталар күннэрэ үүннүлэр.

П. ПОПОВ.

НОВОСИБИРСКАЙ. Вырайыагын маннааҕы инженердар ырытан оҥорбут судноларыгар «сэттэ футу каль аннынан» диэн үгэс буолбут атаарыы алгыһа табыгаһа суох. Кини ууга тимирчи олоруута — баарасуоҕа 40 сантиметр. Бинитэтин оҥуҥар эрдиэр көлүөһэ олордуллуоҕа. Өрүстэр тосту өҕүллүүлэригэр сөп түбэһиннэрэн устан иһэр састаабы өҕүлүннэрэн бэлэр оҥоһуук эмиэ баар буолуоҕа. Саҥа буксир-теплоходтар Арҕаа Сибирь нефтээх ороЙуоннарын уонунан аҕыллар кыра үрэхтэригэр судно сылдьар үрэхтэрин разрядыгар ыттар ыыҥы биирэхтэрэ.

ТОМСКАЙ. «Сибэлектромотор» холбоһук коллективыгар Дальнай Востоктааҕы туһаначчылары кытары ыкса сибээһи тутуһуу двигателлэри ордук тулуурдаах оҥорор ыыҥы биэрдэ. Дьэ ол Дальневосточниктар конструкторларга дефект туохтан үөскүүрүн ыйбыттара: бородууксуйа Дальнай Восток айылҕата сиэтээҕиттэн түргэнник буорту буолар. Билигин Томскайдааҕы маарка сиэтэ өтүннэт аналлаах полимердартан оҥоһуллубут хааҕа киирдэ. Мотору оҥорооччулар аны бородууксуйаларын тимир суолунан ордук туспаҕайдык атаарарга себулэстилэр. Дальнай Востокка бородууксуйа тиэрдиллиитэ сүүс бырыһыан эриэ-дэхси буоллар.

МИНСКЭЙ. Белоруссиятааҕы Политехническэй институт ученайдарынан ырытыллан оҥоһуллубут тиэхтэр конструкциялара ыйааһынларынан чэпчэкилэр, көрүнэриэн ис кирбэхтэр. Специалистар онуоха-ыстаал уонна тимирбетон ороскуоттанылытын аҥарынан сарбыйдылар. Тиэхтэр маассаларын биллэрдик кыччааһына оҥоһуктары кабираппатэ — кинилэр техническэй характеристикалара монолитты кытары дьүөрэлэһэр. Чэпчэтиллибит конструкция хайыы-үйэ билиэн. Минскэйдээҕи тракторнай завод филиалын корпустарын тутууга туһаныллар, онно тэҥэ Политехническэй институт дьиэлэриттэн биирдэстэригэр туттуллуоҕа.

УЛАН-УДЭ. «Буржелебетон» холбоһук үлэһиттэрэ коранналарын тутан күүһүнү тыаҕа буолбаккалар... завод бадыбаалларыгар сүүрэллэр. Манна кыратык уларытан тутуу нэннэ-ттэн барыы дыргыл сыттарынан — синктээх сир тыынынан, пиксийбит сэбирдэхтэр уонна тэллэйдэр сыттарынан — толору тэллэйдээх миэстэлэр баар буоллулар. Урут курааннах турбут бу бадыбаал уратылаах микроклиматын сылытар системыны, вентиляцияны уонна сырдатыыны хиллэрэн рабочайдар бэйэлэрин иллиилэринэн айдылар. Тэллэйдээх кирэдэлэр бастакы үүнүүлэрэ — бэртэхэй. Шампиньон миниэ — завод остолобуойугар саамай тапталлаах бүлүүдэлэртэн биирдэстэрэ.

ВИЛЬНЮС. Литва курортологтара бэйэ олорор дьиэтиттэн тахсыбакка эрэ эмтээх бадараанныларынан эмтэниэ курсун бараҥа этэллэр. Оннук элбэх бадараанныаах сир паланатын анныгар эмтээх бадааны суулуур автоматизированнай линия үлэҕэ киллэриллиннэ. Специалистар бадараны туһаныы методикатын эмиэ ырытан оҥордулар. Саҥа сыах иҥини тэҥэ араас медикаменнарынан байытыллыбыт аналлаах булкадаһыктары бэлэминээ.

(ССТА).

Быйаҥ витаминнарын фабриката

Кемеровскай уобалас. Кемеровотааҕы Октябрьскай Революция орденнаах «Азот» производственнай холбоһукка минеральнай уоҕурдуулары оҥорор «Аммиак-3» комплексы үлэҕэ киллэрэргэ бэлэмнэнэллэр. Инки эрдэтээҕилэр курдук, кини эмиэ аймаҕа таһынан үлэлиэҕэ, ол Кузбасса Томскайдааҕы уонна Тюменнааҕы газ үөскээн сытар сирдэриттэн газопроводунан кэлэр.

«Аммиак-3» сыл ахсын 450 тыһыынча тонна быйаҥ витаминнарын Орто Азия, Казахстан уонна Арҕаа Сибирь совхозтарыгар итиэннэ колхозтарыгар оҥорон биэриини хаачыйыаҕа.

Снимокка: коммунист В. А. Жандаров (снимокка уҥа диэки) салайар слесарь-монтажниктарын звенота «Аммиак-3» комплекс уустук үзелларын таҥыыны бүтэрэн эрэр. Кинилэр «Сибметаллургмонтаж» үлэлиллэр.

А. КУЗЯРИН фотота. ССТА фотохрониката.

ЭРГИЭН БАСТЫҢНАРА

Балаҕан ыйын 26 күнүнэҕи туругунан ороЙуон кининнэҕи хаһаайыстыбаннай маҕаһыын коллектива (сэбиэдиссэй Харитонова В. М.) 59 тыһ. солк. суумалаах таабаары атылаан ыйдааҥы былаанын 120,4 бырыһыан толордо. Оттон 1 №-дээх Дириҥнээҕи продовольственнай маҕаһыын (сэбиэдиссэй Платонова М. В.) 21 тыһ. солк. суумалаах бородуукта атылаан былаанын 5 бырыһыанынан туоһарда.

Бу икки бастыҥ коллектив ситиһиилэрин торуттунан атылаһаачылар, итэриэстэрин учуоттаабыттара, эргиэн культуратын тупсарыыта болҕомтолоруун уурбуттара буолла.

Л. МЕСТНИКОВА.

Оройуоннаах партийнай-советскай актив мунньаҕа

ДОХУОТТАРЫ—ДЬИҢНЭЭХ ҮЛЭНЭ

Уруу ыйынньарыллыбытын кэнсиҥи, бу дьыл балаҕан ыйын 25 күнүгэр оройуоннаах партийнай-советскай актив мунньаҕа буолан аста. Мунньахха **ССКП КК «Үлэлээҕэ»ккэ ылыллар дохуоттары утары охсуһуону күүһүрдэр дьаһаллар туһунан»** уураах **олохха киллэриигэ оройуоннаах партийнай-советскай актив соруктарын туһунан»** бэлиитикэ дьыалатынна. Дакылаатчыт ССКП райкомун бюротун чилиэнэ, райсовет исполкомун председателэ таб. **С. П. Макаров** этиллэ.

Дакылаатчыт бу уураах, дойду социальнай-экономическай сайдыытын түргэтэтин соруктарын быйаарыгыа улахан суолталаах сыалаах, советскай дьон этиллэх бириҥээбиттэрин баланнар. Үлэлэхтэн ылыллар дохуоттары утары охсуһуону күүһүрдэр дьаһаллар туһунан ССКП КК, ССРС Министрдэрин Советын уураахтарын, ССРС Верховнай Советын Президиумун Быйаҥын олохха киллэрии социалистическай бас билиини салгыы бөҕөргөтүүгэ, норуот уйгутун саҥа хаачыстыбаннай таҥнымын хаачыйыыга, государство баайын-дуолун ойдиэхтэн туттуу культуратын иитиигэ комсомолуоҕа.

Оройуонтан, хараҕа быраҕыллар үспүүлэлэриэннэн, бэрэпиэсэр дьаныстаныы, общественнай баайы-дуолу сиэбэн суох курдук тыыннаан баран, дохуоттары үлэлэбэккэ ылыллыбыт бирдиилээх дьон тардыстыылара суох буолбатах. Итиннэ хаҥыыны социалистическай бас билиини көрүү-хараҥы көлтэҕэ, ыыы-тоҕуу, совхозтарга, государственнай тэриллэлэргэ хуонг-отчуотунас ыыллыбыта буолаллар.

Совхозтарга хамнас төлөөбүтүгэр, үлэ тэрэбиитигэр дьаһайдын сыыһыаннаһыы таһаарыллар, үлэ кэмэйин улуҥиэрин, хамнаһы үрдэтэн төлөөбүн туоластаах үгүстэр. Итиҥ түмүгэр, совхозтарга хамнас фондата кууруутут аһара ороскуоттанар. 1985 сылта оройуон совхозтара аҥчас фондатын 2 мөлүйүөн мэлдьэйбиэн аһарбыттара. Бу оройун «Чурапчы» совхозка улаханнык.

Ремонтаах кэрдэроллоруэн, биир да хаһаайыстыбаҕа таһаҕас гаараж суоллан уһуннара дьыннэктэн мэрэйдэнэ илик. Үгүс үүнэлгэлэргэ путевкаҕа шоферлар, трактористар төбөнү суруйаллыбыттан аҕыллар. Таһаҕастаары кылаастарынан тутуулуллар, ыытыллар мэрэйдэммит. Путевкаларга таһаҕас туттарыллыбыттан туоһулуур наадыйдар хонтуордар олорон ойоҕуллар. Маннык бухгалтерскай отчуоттар хонтуруоллуур функциялары молтотто, прдэбэл туруорбат.

Орто сүүһүох салайар кадрдар, үлэлэрин судургутуттахтара аатырар, хамнаһы ким төбө эрдэннэн суруйар туоластэрэ таһаарыллар. Саас Киэҥкиэ тутуу маҥан состоруута бириҥэдьиэр П. Ф. Максимов трактористаргa хамнаһы собуоскаан баран состорбуттарыгар төлөөн баран, собуоскааһынна хос кинэн курдуйбута арыллыбыта.

Совхозтарга тутуу сыл аайы ыарыгын ааҕар. Ол иһигэр былаанналаах, кэнсэн даҥаны үбүтэлэх үгүс объектар тутуллаллар. Охорго төбө үп оросуоттаныстар сиэтэох хонтуруол олохтоомот. Тутуллубут объектар биир-икки сыл буолаат ороскуоттаах наадыйаллар, эмиэ карчы төлөнөр.

Үлэ расценатын быһаарыыта алдьах сыыһалар таһаарыллаллар. Совхозтар экономическай суруйааччылара үлэни нормалаһыы уонна төлөбүрү туоһаарар хонтуруолу күүһүрэллэрэ наада.

Барыы совхозтарга материальнай сыаннастар хараллыылара көрдөбүлэ ыраатыынан эппиэтэйбит. Бэсиэдэлэттэр, сарайдар хаппыйбыттар. Арыллаахха, Киэҥкиэ. Хатылыга эрэ, ыараабас, тэстэ турар ампаардар, сарайдар ыспыллаат быйыытынан тутуллаллар. Бырааабыла курдук, бу объектар бөҕэттэммиэхтэр, ыспаматтар. Тыа хаһаайыстыбатын техникэтэ уонна оборудованната, тутуу матырыйааллара, бэлиитэрдэр аҥаардас хаалаан аныгар хараллыылара ким да хараҕын саалбат, буоруохтаабын курдук көрүллэр. Материальнай сыаннастарга итинник сыыһын ыыыта-тоҕуута, буорту оторон баран эпиэтэттэрэн кэтэтуунуута үк биэрэр.

Үлэлээхтэн дохуоту ылыы биир сүрүн хаһаалларын бастакы учуот сиэтэ суох тэриллибит буолар. Бырааҕын тиэмэлэн кэлэр комбайнэр, туорах бурдук дьаарыстаманка, аҥылыйбанна тутуллар уонна ороскуонна барыта биирдэ үкүллэр. Итинник сиэтэ суох учуот бастакы документэтэр олоҕуран хамнас аҥылыар. Хамнас аһары ороскуоттана турарын үрдүнэн хаһаанстыбалар салайаачылара аҥаас эбии төлөбүрдэри оноролор, итинэн көрүллүбэтэх үлэлиитэри туталлар.

Олус улахан ночоот бириҥээбэ суох көмөндировкалары төлөбүттэн, сиэтэ суох документаргa олоҕуран подотчетлаах суммалары ороскуонна устуттан сибээстэах. «Мыйдаарыыа» совхоз үс үөрүхха сылдьыбыт специалистарга 118 солбуобайы ордун төлөөбүт. Карл Маркс аатынан совхоз профкомун урукку председателэ Е. И. Седалищева 665 солк. сиэтэ суох отчуоттаабыта, дьон илии баттаһыннарын подделкалаабыта арыллан төннөрүлүннэ.

Народнай хонтуруол оройуоннаах комитета Субуруускай аатынан совхозка ыытыт бюджиэрэнэ хамнас уонна бириэмийэ фондаларын туһанныыга курдуйбат кэнниилэр тахсалларын арааччыта. Ангардас бастакы квартал түмүгүнэн хамнас фондата 54 тыс. солк. аһары ороскуоттанна. Ол иһигэр дуоһуналаах дьоннорго, специалистарга аҥыаатталлар үрдэтэн 1412 солк. эбии хамнаһы аахпыттар. Наҕылаттаҕын, декабрааҥы, ыйдаары сорудахтары толоруу иһин бириэмийэлэри туттарыы документацыята барыа совхозтарга сиэтэ суох.

Саппаас шайы шоофердар, трактористар абатэр механик тыларыттан кордоотохторун ахсын дефектэй бөлдэмэйэ суох уонна эрэйиллэн эргэн тотторуу кордообокко биэрии, тутуу матырыйаалын туох да нормата суох ороскуонна устуу техника үлэтин сиэтэ суох хонтуруоллаабын, сүөһү аһылыгын ороскуоттаабыны күннээҥинэн буолбанна ыйынан учуоттаабын, кэлэх сылгыны общественнай сылгыны ыытта баҕарэ тутуу— бу барыта үлэлээбэккэ ылыллар дохуоттары үөскэтэр усуйуобуйанан буолаллар. Чеховай системанан ороскуоттары хонтуруоллаабыны олоххо киллэрэргэ уолдьаста.

Хонтуруол, учуот, отчуотунас молтоҕо транспорты бас баттах, тус-бэйэ наадатыгар туһанныыга тиэрдэр. Транспорт үлэҕэ тахсыыта, теннүүтэ хонтуруоллаахмат. Үлэ кэннэттэн водителлэр техниканы бэйэлэрин дьиэлэрин таһыгар туруоралар, ол путевкаҕа суох сүүрдүүтэ тиэрдэр. Онон тэриллэлэр салайаачылара транспорт үлэтин хыгаанах хонтуруолга ылан иэдэстэрэ туораталах туспаахтар. Сельсоветтар исполкомнара, киинэлэр административнай комиссиялара, народнай хонтуруол миэстиэлэрэ актива туспаах хаһаайыстыбаннай салайаачылартан ыыытыллыы күүһүрдүох тустаахтар.

Хонтуруоллуур органнар бэрэбиэркэлэрэ көрдөрүнэн, совхозтарга уонна государственнай тэриллэргэ уматыты иэдэнэ оҥуоохтуур матырыйааллары кэмчиэлээн режимэ молтохтун тутуйуллар. Совхозтар заправаларыр пууннара бэрэдэхтэммит, типовой пууннар тутуллыыллар ааччыктар үлэлээбэттэр, тыа умаҥын бэриллибэтэ үүсүгэр хараҕ холообунуттан учуоттаабар. Ол түмүгэр ангардас былырыын совхозтарга 169 тонна уматын аһара ороскуоттаммыта. Субуруускай аатынан совхоз Хатылыгар уматыты уонна оҥуоохтуур матырыйаалларын туһанныыга бэрэдэхтэммитэ кэм-кэллэ бириҥдиллэн дьоҥҥо фондаларыгар киирбит дьоннор оттуларыттан таһаарыллыбыт кэрдэрдэр. Аасыыт сылга Малдьахсы аналлаах оскуолатын үлэһитэрэ З. Д. Михайлова уонна М. А. Протодьяконова үөрэнээччиларгэ аанаан кэлбит соннору атыылаабыттар, кинньбит харчыны кассаҕа туттарбатахтар, соннору списаннаҕа таһаарар сыалыа докумуону оҥорбуттар. Мутугай орто оскуолатын завхоза М. В. Оноприйкова интернат оҕолорун сонун атыылаан 21168 солбуобайы ылбытын кассаҕа туттара илиҥэ арыллыбыта. Интернаттар дьаһалыа-садтар, балыыһалар аҕыйах бородууталарын «ыйаанан суоҕунан» диэн аатаан хаҥах холообунуттан ороскуоттуур туболтэлэрэ баар. Чурапчытааҕы АЗС урукку үлэһитэ Г. Н. Харитонов оҕуноохтуур матырыйааллары атыылаабыттан кинньбит үбү бэйэтин хаҥаанныгар уҥуобута арыллан суоттанна.

Оройуоннаах наймылаах бириҥээдэлэр үлэлэрэ сиэтэохтун хонтуруоллаахмат. Сорох тэриллэлэр салайаачылара киинэлэрэ сонуону кэйэн ордук хамнаһы төлөөбүннэрэ таһаарыллар. Суоллу ороҥуоннуур-тутар учаастак (начальник В. Н. Евграфова) аспыт сылга итинник бириҥээдэн ыытта дуоҕабардаан таас гараж тутуутугар сметаны таһынан 6754 солк. ордук төлөөн дьыалата суукка бэриллэнэ.

Хараҕы баайыы үлүннэрэн көрдөрүү хаччыларга промкомбинатка таһаарыллаллар. Салалта биирдиилээн дьоҥҥо фондаларын тутуу матырыйаалларын сонуулаан атыылаабыт чахчыны ыытыллыбыт. Тутуу матырыйааллара үгүс. Тутуу матырыйаалларын оҥоҕуллубут мебель курдук счет-фактура суруйан сельсоветтарга атыылаабытара арыллыбыт. Маҥнан бородуукчуйаны оҥоруу быыаҥа хаҥыы баайан туолбут курдук көстөр, хамнас фондата үлаатар, арааһынай сокуонунаа суох бириэмийэлэр толоналлар.

Саха Сокуона тутуутуга киирэҕэттэн сөптөох кэм аста да, суут-силиэстиҥэ органнарын оттуларыттан ону олоххо киллэриигэ бытаарыы таһаарылынна. Сэрэтэр үлэ молтех. Сокуону нэйилэниэ өртөтүгар пропаганда-дьаһаҕын, дьоннор ойдөрүгэр-санааларыгар тиэрдии хостуоот. Оройуоннаах ыытыллыбыт дьаһаллары ыыыахха. Райсовет исполкомун ис дьыалаҕа отдела үлэлэммэкэ ылыллар дохуоттары ыларга дьулуһан государственнай автотранспорты туһанныы, чаҕынай дьон оттугу, сырьену уонна матырыйааллары, хоро таһан туһаналларын, табаардары кэтэх аанынан атыылаһын чахчыларын ааҕыыга аналлаах сулуусалар үлэлэрин күүһүрдэрэ эрэйиллэр. Прокурорскай надзор ирдэбилэ молтовуттан государствэ баайын-дуолун ыскайдаабыгга кетоҕуллубут холуобунай дьыалалар суутунан кэмигэр көрүллэн испэттэр. Ол курдук, аастыт кыстыкка общественнай суоҕу олуччугэр оҥоҕуллубут холуобунай дьыала чуолкайдаан, бурыйдыахтар сокуона тардылла илиитэр. Бырааабы хаҥыстыыр органнар үлэлэрин общественноска, үлэ коллективтарыгар тиэрдиэн ыыпаттар. Народнай дружиналар, табаарыстыы сууттар күүстэрэ толору туһаныллыбат.

Дакылаатчыт түмүгэр, социализм ис айыларыгар туһэрэ тыыннаах үлэлэмнээккэ ылыллар дохуоттары суох оҥоруону дьыннаах политическай, социальнай-экономическай уонна интэр сорук быыстынан көрөн турар партийнай, советскай, профсоюзнай, комсомольскай, хаһаайыстыбаннай тэриллэлэр чопчу дьаһаллары ылаллыгар эрэйэрин биллэрэр.

x x x

Дакылааты дьүүллэһиигэ бастакынан тыл эпиэт оройуон прокуорун солбуйаачыта **В. Н. Соловьев** олохтоомут бэрэдэстэ, Сокуоннары тутуһуута үлэ коллективтарын салайаачылара быһаччы хонтуруолу, ирдэбили оҥорботторун критикалаата. Техниканы ыаллар олбуордарыгар туруоруттан водителлэр уматы-туора суурдуулэрэ, тастыр үлэҕэ туһаныллара таһаарыллар. Бу— салайаачылар Сокуону билэбилэ, тутуспаттарын кэстүүтэ. Дьиэ туттаачыларга үгүс автомашина, трактор суурэр. Ол үөскүүлэр төлөммөт. Оҥуоха хонтуруол да олохтоомот. Калин биирдиилээн дьон автототранспорты сыанатын үрдэтэн атыылаһыннара албэтэ. Оҥуоха хонтуруолу олохтуохха. Дорообоннаах суох көстүүлэри таһаарбат иннитэн хас биирдии салайаачы саҥа Сокуоннары кичэллээхтик үөрэтиэн иннинэ халбаҥнаабакка тутуһарын ситиһиэхтэ наада.

ССКП райкомун чилиэнэ, Эрилик Эристиэн аатынан совхоз директора **М. Н. Корякин** совхозтарга үлэ бастаны учуотун олохтоохун боппуруоспутарыгар болдьоҥтону туһаайдаҥ. Киин бириэдьиэндэр үлэни мэрэйдээн туппаттарын, ким хайдах этэриэн суруйалларын түмүгэр совхозка сыл бастаны ааҕарыгар 5900 солк. хамнас ордук ааҥылыыбыта тоннорулуннэ диэтэ ааҕыах. Быа-туох, ыраабыл курдук күннэтэ туттуллар тэриллэр үлэлэриэн аҥаан-маҥаан туттарыллыбат. Наар кэлтэйдин бириллэн эрэ ыыр буоланнар сүтүүлэрэ, туора-маары ыскайданыылара эбэх. Маны ыыыктын учуоттаах ылыахтахпыт. Атын иэдэстэ, оройуон тас оттугэр олороочулар совхоз территориялыгар сылгыны тутуулларыгар сылгыны ыытыллыбат. Оҥуоха хаарчахтаабын да суох. Мэччитин иҥин төлөбүр да олохтоомот. Үлэлэммэкэ ылыллар дохуоттары утары охсуһуону күүһүрдүннэн дьиэ-уот туттан баран, олус ыарахан сыанаҕа атыылаатылар. Маннык ымсыы быыыны утары ойдөтүү үлэ кэннинэ ыытыллыахтаах. Дьиэ страховкаламмыт сыанатынан атыылыллыбатын олохтуохха,— диэтэ ССКП райкомун чилиэнэ, «Якутагропромстрой» мехколоннатынаады партийнай тэриллэ секретара **Н. Н. Корякин.** Ааптар итиэн салгыы коллективка бириэдэнэн бэдэрээттэйэн- үлэлээҥнин киллэрии, тутуу матырыйаалларын ороскуоттаабыгга хонтуруолу олохтоохун, нэрээттэри сабыыга ирдэбил күүһүрдүллүүгэ тэрэйиини уларыта тутууга учугэй сабыдыалы оҥорбуттарын балыстаата.

ССКП райкомун чилиэнэ, ОАПХ совстын председателин бастаны солбуйаачыта **Е. А. Борисов** үлэлэммэккэ ылыллар дохуоттары утары охсуһууга, материальнай эпиэттээх дьону ыытта үлэлэҥнин боппуруостарыгар мунньах заттыылаахтарын болдьоҥтолорун туһаайда. Совхозтарга үлэлэр техника, бириллэр саппаас чаастар учуоттамматтарын түмүгэр улахан бутуур таһаарыллар. Ол да түмүгэр коле охсорун, мунньарын курдук хаҥна да атыыламмат массыыналар кэтэх бас билиҥэ кубулуйбуттара элбэх. Оҥу туоратыыга суут силиэстиҥэ органнарын да оттуларыттан ирдэбил туруорулларыт. Учуот оҥоҕуллубатыттан, эпиэттээх кинэ суоҕуттан бидон, биидэрэ курдук күннэтэ туттуллар тэриллэр төбө эмэ булуллаллар эрээри, малдьы тиэйбэттэр. Оттон совхозтарга бензини аһары ороскуоттаабын үгүс. Дьиҥнээн, ол ааҥас хаһаалларыгар кэйилэниэҥэ барар. Киэҥкиэ, Соловьев отделениелэрэ киэ кэлбит барыта конуол заправкаларын балаҕаннаата үөскэтэ. Маннык хаһаайыстыбаннаа суох быыыны утары охсуһарга совхозтар юридическай сулуусталарын бириэмэ көрдөбүлүгэр эпиэттиирдии үлэлэтиэххэ, диэтэ киин.

Аптан мунньаҕа үлэлэммэккэ ылыллар дохуоттары утары охсуһуну күүһүрдэргэ таһаарыллыбыт уураахтары ыытыыны ыыахтары олоххо киллэрии соруктарыгар рекомендация ылынна.

ССКП райкомугар

БЭЙЭ ЭППИЭТИНЭЬИН ҮРДЭТИЭХХЭ

ССКП XXVII съеһа тыл уонна дьыала бинир буолуулларыгар халбаҥнаабыт ирдэбили туруорда. Вилгин производство туһаах, быһаарыыдаах учаастактарыгар салайааччылартан, үлэни тэрийээччилэртэн, технологтартан государственнай былааннары толоруу иһин эппиэтинэс хаһаанныытаабар да күүһүрдэ. Социальнай, экономическай сайдыы саҥа соруктарын быһаарар кэмигэ толоруу дисциплинэтигэр, тус бэйэ эппиэтинэһигэр кытаанах ирдэбил туруоруллар буолбута өйдөнөр. Олох сайдыытын маҥнын быһаарыылаах кирбии кэмигэр государственнай былааны хас биирдии салайааччы халбаҥнаабат сокуон огостуохтаах.

ССКП райкомун бюротугар оройуоннаабы агропромышленнай холбоһук кылаабынай зоотехника М. Н. Кириллин үүтү государствоҕа туттарыы былааннарын толоруута эппиэтэ суох сыһыаннаһыытын туһунан боппуруос көрүллүннэ.

Сүөһү ситиитин курдук сүрүн салааҥа бородуукуоанаы өлбөтүн ферма старшайытын саҕалаан совхоз директорыгар, ОАПХ кылаабынай специалистыгар тиийэ салайааччы баһылыыр-көҥүлүүр дьоҥугар ирдэбили уонна үлэни хонтуруоллаабыны мөлдьи сөптөох таһымҥа тутар буоллаҕына эрэ ситиһиллэр. Оттон дьыл ханнык эрэ кэмигэр, буолаары буолан үүтү-аһы дэлэтиҥа саамай былдьаһыктаах мэччирэҥ сезонугар, үлэни ныйаан сүрүннээбэккэ государственнай былааны тоҕуу иһин туһаннаах салайааччыттан, технологтан кытаанахтык ыйытыллыахтаах. Ол иһин ССКП райкомун бюрота таб. Кириллин дуоһунастаах эбээһинэһигэр сэһиэхтэн, үлэтин стиллэ туһунан боппуруоһу дьүүлгэ туруорда.

Быйыл оройуонҥа государство сүрүн сакааһын—үүтү туттарыы былаанын толоруурга улахан хаалыы тэһаарылынна. Совхоздар сыл бастакы ыйдарыгыттан кэнники ыйдарга, чуолаан маччирэҥнэ, сиргиннэрэн хаалыыттан тахсар кыахтардаахтарын ныйан туһамматахтара, мүлчү туппуттара ордук хомолтолоох. Быйыл фермалар бородуукуоналара былырыыҥыттааҕар биллэрдик намтаата. Ыаллар ордорунар үүттэрин хомуйуу сир ахсын балачча тэрээһиннээхтик ыытылынна эрээри, ити, биллэн турар, фермалар сүүктэрин ыраабыттан толуйбатах. Аҕыс ыйга аҕыс сыл туһаннаах кэмнээҕитээҕэр 307 тонналаах аҕыйах үүт сөпөтүонналанна. Бу үлэни барытын сүрүннүүр, тэрийэр, хонтуруоллуур эбээһинэстээх таб. Кириллин государственнай былаанар булгуччулаахтык туолуулларыгар сөптөох суолта бэрбэтэҕыттэн, совхоздар туһаннаах специалистарыттан ирдэбили мөлтөөтүүттэн мэччирэҥ быйаҥа сиэ туһаныллыбата. Атырдьах ыйын күннээҕи ыам 44 тоннаҕа тэҥнэспит кэмигэр, государственнай былаан баара-суоҕа 12 тоннанан толоруллубата. Бу—ОАПХ кылаабынай зоотехника үлэни ныйаан хонтуруоллаабатаҕын түмүгэ.

Ыанныыгы сайылыктан кыстыкка көҥөрүү олус бытаарда. Кыстыыр миэстэлэргэ аһылык ратционун туһсарыыга чөпчү сорудах биэрдиллибитин үрүҥнэн оны толоруурга кылаабынай зоотехник ирдэбилин туруорбата. Балаҕан ыйыттан саҕалаан күннээҕи ыам 14.7 тоннанан намтаата. Онон ыамы үрдэтиэҥ биллэриллибит икки охсуулаах ыйдар сорудахтара толоруллубат кутталлаахтар. Итиҥ барыта үүтү туттарыы сыллааҥы былаанын толоруута ыарахаттары үөскэтэ.

Таб. Кириллин салайар стиллэгэр производствоны сайаннаһыы билиҥнэ көрдөбүлүгэр дьүөрэлэспит түгэннэр бааллара бороҥа болаттаах. Үүтү ылыы, сүөһүү көрүү-харайыы технологиятыгар костер итэҕэстэрин совхоздар партийнай, профсоюзнай, комсомольскай тэриллэлэрин кытта сөпнөөн туоратаҕ оҥоруох үксүгэр хаһаайыстыбаннай салайааччыларыа, специалистары эрэ кытта кэпсэтиннэн мунурданнар. Онуоха салайар специалистарын кытта тылылта биирсибэтэ кинилэргэ, дьыаланы кэмэтөкөн быһаарбакка, үрдүттэн дьаһалымсыйарга сорунара биллэн турар, сөптөох кольүүһү бэрбэт итэҕэстэри туоратарга көмөлөспит.

ССКП райкомун бюрота таб. Кириллины үүтү туттарыы государственнай былаанарын толоруута тус бэйэтин эппиэтинэһин намтаппытын иһин оройуоннаабы агропромышленнай холбоһук кылаабынай зоотехникын эбээһинэһиттэн босхолоото.

Бюро ОАПХ советын председателин таб. А. А. Шадрины, совхозтар директордарын, парткомнарын секретардарын уураабы кэнг дьүүлгэ таһаарарга, государственнай былаанары толоруу иһин тус бэйэ эппиэтинэһин хас биирдии салайааччыттан, специалистан кытаанахтык ирдиэргэ эбээһинэстээтэ.

Бүгүн Москва аннынааҕы улуу кыргыһыы (1941с.) саҕаламмыта 45 сыла туолар

ӨЛБӨТ ҮЙӘЛӘНИИ КИРБИИТИГӘР

Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриҥ бастакы сылын ураты суолталаах событиетынан Москва аннынааҕы историяҕа киирбит кыргыһыы буолбута. Гитлеровскай командование баһыгы Ийэ дойдубут столицатын былдьыырга эрэлин уурбута. Ол гынан баран өстөөх, тыыннаах күүһүнэн уонна техникатынан төһө эмэ сабыыйар эрэҥэ, советскай буойуттар бойобуой эр санааларын кыайан булгуруннатаҕа. Фашистскай халабырдьыттар тохтотуллуттара уонна урусхалламмыттара. Москва анныгар кыаммыт гитлеровскай армия кыайтарыгаһа суоҕун туһунан дойдуҕу күдэҥнэтэ көтүппүтэ.

Столица оборонатын кирбиилэриттэн биирдэстэрэ Дубосеково тимир суол разъезынын аттынан аҕара. Ол гитлеровецтар кылаабынай охсууларын туһаайыытыгар түбэспитэ.

Бу кирбиигэ 1941 сыл сэтиньиэ 16 күнүгэр генерал И. В. Панфилов 316-с стрелковай дивизиятын 1075-с стрелковай полкатын таннаалары урусхаллаччыларын болҕоҕо холобура суох хорсун быһыыны көрдөрбүтэ. 28 геройдар өстөөх 50 танкатын охсуутун бэйэлэриигэр ылыммыттара. Манна, окопаларга, политрук В. Г. Клочков байыастарга туһаайбыт: «Россия киэҥ кэлэмэн, оттон чугуйар сир суох: кэннибитигэр Москва!», —диэн тыллара дуораһыйбыттара, Граната-ларынан, умайар бул-[illegible]ыктаах бытылыкалакаданнан [illegible] ыы утаран-рыынан, таннан[illegible] хоосаалар уоттарынан [illegible] дуот панфиловецтар 32 танканы урусхаллаабыттара. Атыттара кэннилэрин көрдөрбүттэрэ.

Кыырыктаах кыргыһыыга биирдэн биир буойун кэкэттэн туоруан испитэ. Ыараханнык баһыйбыт политрук холбуу баалларын гранаталардаах фашистскай танк анныгар ыстаан кинини дэлби тэптэрбитэ. Өстөөх уонуман саллаатын, элбэх техникатын сүтэрбитэ, ол гынан оборонаны кыайан көҥү көппөтөҕө.

Итинник ыытыллыбыт оборонаҕа уһуллуччулаах хорсунуук охсуһан бөҕөтө Советскай Армиябыт остөөх кимэн киирэр күүһүн үгдэриитэ, ол кэнниттэн сорунуулаах хардары эмиэ киириҥэ туруоҥута.

28 герой панфиловецтар өлбөт-сүвэт хорсун быһыылара геройдуу быһыы, тулуур, Ийэ дойдута эмиэ суох таптал үтүөкэннээх холобурун быһыытынан Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриҥ историятыгар киирбитэ. Кинилэр тустарынан сырдык өйдөбүл советскай дьоннор сүрэхтэриигэр үйэ-саас тухары тыыннаах буолуоҕа.

Снимокка: Московскай [illegible] Волоколамскай [illegible] оройуонун Дубосеково разъезыгар 28 панфиловецтар хорсун быһыыны оҥорбут сирдэриигэр мемориальнай комплекс.

ССТА фотохрониката.

Райсовет сэттис сессиятын көрсө

Утумнаахтык тэрийиэххэ

«Үөрэнээччиэхтэрэ үлэҕэ киллэриллиэн—реформа кордобуллаарын таһыылара» диэн «Саҥа олохха» бэчээттэммит народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын сэттис сессиятыгар биллэриллэр докладтаах дьүүлэйиигэр сиҥиэстэн бэйэм саанаабын этиэхпин баҕарабын.

Үөрэнээччиэхтэри кыра кылаастартан үлэҕэ үөрэтиигэ принципиальнай учаастактар суолталара улахан. Ол эрээри, докладтаат быраайыатар ыйыллыбытын курдук, оройуоҥҥа ити учаастактар үлэлэрин таһыма олус намыһах.

Ону билиҥэ кордобуллаабыттар, саҕаларан сорудахтар менньиэрэ бэйэтыллыбыт турар. Ол иннитэн хас биирдии оскуола опыт оҥоорор сирдэрэ буолара булгуччу. Иннинитэн биологтар-учууталлар үлэлэриҥ сыаналаабыны оскуола таһыннаабы учаастактар үлэлэрин түмүгүн кытта сибээстэһиҥ туһунан дакылаатка олус сөпкө этиллибит.

Учууталлар ити үлэни совхозтар, отделениелэрин туһаннаах үлэлиттэриҥ, специалистарыҥ кытта сибээстэһэн ыытыллыа өссө ордук буолуохтаах этэ. Үөрэнээччиэхтэри специалистар үлэлиир сирдэриигэр илдьэн биилиннэрэр, агрономнарыҥ кылаас частарын, арнас дьаһаллары даҕаны тэриттэрэр эмиэ туһалаах буолуоҕун сөп. Оттон [illegible]лэр совхозтарга сиргүүннүүр хайдах гынан үрдэтэллэриҥ биллэ-көрө сылдьыалларыҥ ситиһиэхэ. Ити кинилэр хаһаайын буола улаатыалларыгар, толкуйдуур дьоҕурдара сайдарыгар улахан сабыдыаллаах буолуоҕа.

Оскуолаларга үөрэнээччилэр оҥорон таһаарыылаах үлэлэриннан дьарыктаныыларга суоҕун кэриэтэ. Маны олохтоох бөҕүнтэ промышленнай, тутар, о. д. а. тэриллэри кытта утумнаах шефтэһиннэ тэрийиэххэ наада. Олохтоох матырыйааллартан үөрэнээччилэр коруот туттар промышленнай уонна хаһаайыстыбаннай тэриллэри оҥорторуохха. Итиннэхэ сорудахтары тэрдиэххэ. Оскуола шефтэһэр тэриллэриҥ кытта туруу оҥоруохтаахтарыгар инки оттуттан дуоҕабар түһэрсиэхтэриҥ сөп.

Оскуолаларга үөрэнээччилэртэн производственнай бригэдэдэри тэрийиннэ олохтуохха.

Р. САВВИН.

Уларыҥа туруу суолуттар

Кулууп хаһаайынынан ыччат буолуохтаах

ССКП райкомун бюрота, райсовет исполкома уонна Саха АССР Культуратын министерствотын коллегията быйыл кулуп тутарга ССКП XXVII съеһин ыйыларыгар сөп түбэһиннэрэн уон иккис пятилетка сылларыгар оройуон культурнайсырдатар тэриллэлэрин үлэлэрин уларыта тутуурга туһуламмыт ураахха ылыммыттара. Ураахха культура тэриллэлэрин материальнай-техническэй базаларын бөҕөргөтөр, кинилэргэ кадрдары баламнаһыны күүһүрдэр, уус-ураан самодеятельноһы салгыы сайыннарар, искусство идэтийбит тэриллэлэриҥ коллективтарын кытары сибээһи олохтуур, интэриэстэриҥэн кулууптар, любительскай холбоһуктар, о. д. а. үлэлэриҥ кэҥэтэр боппуруоспут дьаһаллар бэлиэтэммиттэрэ.

Ураабы олохтоох биллэрии балачча эрчимнэхтик саҕаланна.

«Мугудай» совхоз (директор С. И. Сергеев, партком секретара М. Д. Кроникова) Чыаппараҕа саҥа сельскай Культура дьиэтин үлэҕэ киллэрэргэ дьулуһан үлэлиир. Онуоха тутуу үлэһиттэриҥ уонна үлэни тэрийиигэ совхоз олохтоох отделениетын прораба Е. П. Баишев үгүс сыратын биэрдэ, отделение управляющайа П. П. Попов, сельсовет исполкомун председателэ Е. Н. Протодьяконова быһаччы тэрийиилэриҥэн Бахсынэйиэгин олохтоохторо, кыргыһааччыттан эдэриэн тиийэ, субуотуннуктарга кохтоохтук кыттан, туох ыаллардаан барытын оҥорон улаханнык көмөлөстүлэр. П. П. Попов уонна Е. Н. Протодьяконова Якутскай куорат тэриллэлэриҥэр туруорсан Культура дьиэтигэр наадалаах инвентардары буллулар. Дьиэ тас өттүн обшивканна, ис өттө лаппа уларытыллан оҥоһуллуннаҕына, Аны Якутскайдаабы художественнай фонд художниктарын көмөлөрүнэн иннинээҕи киэргэтиитэ оҥоһуллуоҕа уонна таһа кыраасканнаныа. Онон силиэ ситтэриҥэ, биилиэ көрдөбүлгэ сөп түбэһэр кэстүүлээх Культура дьиэтэ буолар кыахтаах.

Бахсылар бөҕүөлэктэриҥ туһсаран туруукка уруккуттан үгүс үгэстээхтэр. Олору салгыырга кэмэ үлэлэри ыытылланнаатылар. Манна бэртээхэй спортивнай саала тутуллубута. Аны Культура дьиэтин иннинээҕи площадьы уларыта тутарга саҕаналлар.

Быйылгы нураан дьыл ыарахаттарын аахсыбатах Эрилик Эристин аатынан совхоз (директор М. Н. Корякин, партком секретара С. И. Никинаны Аны Якутскайдаабы художественнай фонд художниктарын көмөлөрүнэн иннинээҕи киэргэтиитэ оҥоһуллуоҕа уонна таһа кыраасканнаныа. Онон силиэ ситтэриҥэ, биилиэ көрдөбүлгэ сөп түбэһэр кэстүүлээх Культура дьиэтэ буолар кыахтаах.

Бахсылар бөҕүөлэктэриҥ туһсаран туруукка уруккуттан үгүс үгэстээхтэр. Олору салгыырга кэмэ үлэлэри ыытылланнаатылар. Манна бэртээхэй спортивнай саала тутуллубута. Аны Культура дьиэтин иннинээҕи площадьы уларыта тутарга саҕаналлар.

Быйылгы нураан дьыл ыарахаттарын аахсыбатах Эрилик Эристин аатынан совхоз (директор М. Н. Корякин, партком секретара С. И. Никитин) Малдьахсыҥа кулуун тутан сүүрүннүн бүтэрдэ. Хаһахсыҥа тутулла турар Культура дьиэтэ бу дьыл иннинэн үлэҕэ киирэр кыахтаах.

Субуруускай аатынан совхоз (директор А. В. Ефремов, партком секретара У. Н. Атласова) Болтоҥоо саҥа музей дьиэҕэ тутта. Билигин Хатылыта комсомольскай албан аат музейынан) Малдьахсыҥа кулуун тутан сүүрүннүн бүтэрдэ. Хаһахсыҥа тутулла турар Культура дьиэтэ бу дьыл иннинэн үлэҕэ киирэр кыахтаах.

Субуруускай аатынан совхоз (директор А. В. Ефремов, партком секретара У. Н. Атласова) Болтоҥоо саҥа музей дьиэҕэ тутта. Билигин Хатылыта комсомольскай албан аат музейынан) Малдьахсыҥа кулуун тутан сүүрүннүн бүтэрдэ. Хаһахсыҥа тутулла турар Культура дьиэтэ бу дьыл иннинэн үлэҕэ киирэр кыахтаах.

«Чуралчы» совхозка эмиэ балачча үлэ ыытылынна. Оттон Карл Маркс аатынан совхоз бал иннинэҕи Культура дьиэлэриэр сөптөох өрөмүөнү ыытыахха олорор.

Культура тэриллэриҥ кадрдарынан хааччыйыы биилиэтитэ мөлтөх. Урах Куорэ, Түөйэ, Малдьахсы кулууптарыгар үлэһиттэр тиийбэттэр, Болугуун Культуратын дьиэтэ, Толоон кулууба биирдии эрэ үлэһиттээхтэр. Аная үөрэх заведениелэрыгар үөрэтэрэ ыччаттары сыл ахсын утумнаахтык ыытыбыт эрээри, кинилэр кэлиилэрэ нуормаҕа хаайтарар. Ити кулууптар үлэлэриҥ мөлтөөтүү, наҕараадалаах буолуохтуһа сабыдыаллаах намтаппат буолуохтуһа суох. Дьэ ол иһин Чакырта (сельсовет исполкомун председателэ М. П. Филиппов), Кытаанахха (С. М. Слепцов), Болтоҥоо (А. М. Слепцов), Хоптоҕоо (Н. С. Дмитриев) культура үлэһиттэриҥ олохсутар туһугар анаан-миниэн үлэлиллэр. Специалистары бэйэлэриҥэн сүүмэрдиллиэннэрэ

Комментатор колонкалара

Сальвадорга эйэни ким мэҥэйдиирий?

АХШ администрацията регионнардааҕы иҥнэннэрэ эйэлээх суолунан сүүрүнэҕинтэҥ, уруккутун курдук, өсөҕөн турар анаастанар. Оҥу Сальвадорга кэнниҥ буолбут событиелар итэҕиндээхтик туоһулуулар. Кини Америка бу дойдутун С. Дуарте баһылаатаах американскай хайысхалаах режимэ Вашингтон аҕаҕас кигэҥнэннэн дойдуга сэбилэниилээх иҥнэннэн эйэлээхтик быһаарыы туһунан патриотическай күүстэри кытары кэпсэтиитин өсө тэҥэ тохто. Итиҥ кэпсэтиилэр Фарабундо Марти аатынан национальнай босхолонуу фронтун уонна Сальвадор революционнай-демократическай фронтун көҕүлэҥнилэринэн ыытыллыахтаах. Ороҕуоннарыгар Дуарте режимэ американскай инструктордарынан көрөтөллүбүт наркеллэр талыы батальоннарын ыытта. Патриоттар, биллэн турар, кэпсэтиилэр кэмнэригэр ороҕуон сиригэрэн тоҕоро ыраастаныллыр модьуйуттара.

Былаастан аҕаҕас провокационнай дьайыыларга ыксалар бэйэлэрин Вашингтоннааҥы хаһаайыстарын кытары биирэ эйэлээх кэпсэтиилэр туһугар. Олор салалталарынан карателлэр иҥнилиэннэрэ массабайдык кыдыйар операциллары ыыталлар. Террор сэртибэлэриниэн хайыы-үйэ 60 тыһыынчаттан тахса киһи буолла. Дуарте режимин политическай уларылаһаччылара хаайыыларга уонна концентрационнай лаагыырдарга ыытыллыбыт мунаахынга уонна эйэ-күлүү гыныыта түбэһэллэр.

Ол эрээри американскай тирох дьаҥа, кыыстаах сойуолаһыылар дьаҥа норуот көҕүл уонна демократия иҥин охсуһуута дьулуурун булгуччу ыыхтара суох. Патриоттар оҥу тэҥэ хаан тохтуутун тохтоторго бары мөкүүрдээх боппуруостары эйэлээх суолунан быһаарарга дьулуһаллар. Кинилэр Дуарте режимин кытары кэпсэтиитэ киллэрбит ситиилэриттэр туруорбут соруктарыттан биирдэстэриниэн дойдуга бары политическай күүстэр, ол иҥигэр патриотическай хамсаһын, представителлэрэ кыттыылаах быстах кэмнээх правительствоны тэрийии буолар. Ол эрээри, көрөбүт курдук, Кини Америкаҕа дьаҥа, аан дойду атын регионнарыгар дьаҥа иҥнэннэрэ американскай империализм интэриэстэриттэр байыаннай күүһүнэн быһаарарга эрэлин уурар. Вашингтон былааннарыгар событиелар итиннин сайдыылара киирсибэт.

Н. ЧИГИРЬ,
ССТА ырытааччыта.

Халлаанҥа оттуллар харчылар

„Ычча-ычча" операция

Оттун-энергетическай ресурсалары нэмчилээҥнин боппуруоба дойду үрдүнэн сытыытык турар гэмигэр «Якуткоммунэнерго» производственнай учаастага аспыт сылга 3000 тонна таас чоҕу ордук оскуотаабыта. Государствога 150 тыһ. солк. ночоот өгөҥүллүбүта. Итиҥ сүрүн бириҥнитиэн итиннэн туһанааччылар оттук сезонун сөптөөх бэлэмэ суох көрсүбүттэрэ буолбута. Биир да тэрилтэ итиннэн хаачыллыы техническай усулуобуйатын толорботоҕо. Холобур, тарбахха баттанар ахсааннаах тэрилтэлэртэн уратыларга итиитэр системалар нс оттуларэ ыраастамматаҕа. Аҥардас дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управленнета ороҕуон кинин маҥнайгы уонна иккис кварталларыгар итиҥ үлэни ыыппатаҕыттан 1000 тонна күрдук чох аҕара оттуллубута. Итиҥ 50000 солк. тэҥнэһэр.

—Биһиги көрүүбүтүгэр-дьаһалбытыгар 11 отельнай киирэр. Кинилэр бары балаҕан ыйын 6 күнүтэр диэри оттук сезонутар бэлэм өгөҥүллүбүттара. Ол эрээри ыйыллыбыт болдьохтоох эрэ тэрилтэ котельнайын оттубуппут. Ол,— дьэбитэ учаастак начальника М. В. Дьячковскай, —кыһыҥҥы усулуобуйада иҥнилиэннэ дьиэвэуонна тымныыны бөлөҕөрүн, оттон үлэ коллективтарыгар сөптөөхтүк үлэлиллэриҥ хаачыйарга үгүс тэрилтэлэр салайааччылара көҕүнүнүк сыһыаннаһаллараттан.

Биһиги тубдиспансерга маниыгы көрсүбүппүт. Диспансер кылаабынай врача В. И. Дорофеев, диспансер итиитэр систематын өрөмүөнэҕиттэ сайын устата биир да солкуобайдаах үлэни ыыттарбатар даҕаны, оттук сезонутар бэлэмин туһунан ыспараапканы ким хайа иннинэ түһэрэн олорор. Маҥна техническэй бырааблалары куруубайдык иҥнин чахчылара олус элбэҕэ кинини дьиксинэрэр. Тэстибит турбалары эрэҥнэннэн эрийэн «өрөмүөннэбиттэр», мас бүөлэах салгын таҺаарар сирдэри оҥорбуттар, оттон сорох турбалары шланганан салдаабыттар. Аспыт кыһын тоҕуна барбыт батареялар оннуларыгар саҥалары булан олордубатахтар.

—Мин слесарынан саҥа үлэлээн эрэбин. Өссө сорох турбалары бэйэм бохтон булан уларыттым. Сантехническай матырыйаал адьас суох. Кыһын саахаллары туората сатыыртан орпотум чахчы, —диир слесарь Г. Н. Дорофеев.—Оттон итиитэр система таҥыллыыта адьаһын сыыһа, кыһын барыта даҕаны тоҕо барар кутталлаах.

Биһиги рейдэбит

Аспыт кыстыкка иҥин төгүл саахал буолбут. Ыарыһахтар үтүйар таҥастара хараллар сиригэр киллэҥ муус үөскээн, техуллэйиттэр бэрэҥ эрэйдээҥ сылдьыбыттар. Быйыл даҕаны итиҥ хатылаанар туруктаах.

Ол эрээри кылаабынай врач холкута сүрдээх. «Мин маҥна 1977 сылаа[illegible] итиитэр система хайыыйэ сыыһа таҥыллыбыт эбэ»,—диир кини. Оҥо кинотторор туһунан, хомойуох иҥин, толкуйдаабатах. Оттон хаһаайыстыба туһугар элбэхтик сүүрэр-көтөр эбэҥнэнээх завхоз И. Н. Оконешников: «Мин түгү да быһаарбат ыра иҥнибин, салалтаттан ыйытыг. Оттон батарея туһунан эттэхха, сураҕа, куоракка кэлэн сытар үһү»,—диэнин кэлиитин эрэ кэтэҥнэтэр.

Итиитэр система иҥин ыраастыахтарын компрессорнай носуос суох үһү. Оттон итиитэр системаларга капитальнай өрөмүөну ыыттарыахтарын ороҕуоннааҕы кини бэлиэһэ салалтата бириҥээдэ тэрийэн биэрбэтэх, фондовай сантехническэй матырыйаалларынан хаачыйбатах.

—Мин бир да кэппийэкэн бас билбаппын. Туох тиийбэтин, туохха наадыйарбыт туһунан ороҕуоннааҕы кини бэлиэһэ кылаабынай врачыгар Стручковка этэбит эрэ,— диэн Борис Иннокентьевич быһаара сатаабыта. Дьиҥэр, кини ыытыллыахтаах үлэлэргэ сметаны эрдэ оҥорторбоҕоор, итиитэрэ туоратыыта былааннаахтык үлэлэйбэтэҕэр сытар эбэт система аварийнай туруктаммыт бириҥнитэ. Сыл ахсын кыстык кэлэҕинэ эрэ, итиитэр система өрөмүөнүн туһунан кэпсэтии буолан баһар. Техническэй көрдөбүллэри маннык салайааччылар тоҺо да сыл ахсын толорботоллор, «Якуткоммунэнерголар» оттоллор: ыарыһахтары тоҥоруохтара дуо? Оттон таһаарыллар ночоотторгу государство сүүгэр. Тубдиспансер кылаабынай врачын маннык дьалаҕай быһыыта ханнаҕа даҕаны сэмэлэммэтэх.

Билигин даҕаны сылыттыллыбыт уу батареялартан, турбалартан таммалыы турар, киринэнбөҕүнэн туолбут батареялары сылытар иннитэн кочегардар билигин нуорматтан икки бүк кэриҥэ элбэх чоҕу отто олороллор.

—Завхозна үһүн сайыны быһа ньахсаатыбыт, системаны суултар диэн. Онуоха кыһаммат. Үөһээттэн дьаһайдахтарына ханнаҕа барыахтыбыт, оттуоххут диир. — кыһыы-аба бөөтүгэр түһэн кочегардар кэпсэбиттэрэ.

Оттон Борис Иннокентьевич: «Диспансерым тоҥноҕуна, хайыахпытый, ыарыһахтарбытын дьиэлэригэр тарҕатарга эрэ тиийбэт», —диэн олорор.

П. ДОРОФЕЕВ,
НХОК чилиэнэ,
Л. УНАРОВА,
хаһыат анал. корр.

КУЛУУП ХАҺААЙЫНЫНАН ЫЧЧАТ БУОЛУОХТААХ

(Бүтүүтэ. Иннин 3-с стр. көр).

[illegible] ыччатарга тоҺоҕолоох [illegible] көмөҥ күүппэҕэ, ыччат сыаннаҕаҥын бэйэтэ тэрийэхтээх. Биһиги, культура үлэһиттэрэ, бэйэбит эмиэхтиэхтэрин кыратык да устуммакка турааммыт, ханнаҕа барытыгар «Кулуун хаһаайына, тэриҥэччэтэ, көмөлөөччүтэ—ыччат!» диэн дириҥнэтээх хамсаһыны, кэҥэтиик тэнитэрэ ыҥырабыт. Ол кыаллыаҕа: [illegible] Саха АССР Культуратын министерствотын коллегиятын бу уураахтарын ситиһиилээхтик олохтоох киллэрии биһиги үлэбитин ССКП XXVII съезтин көрдөбүлэрин таһымыгар таһаарарга дьоһуннаах төҕүүнэн буолуоҕа.

И. КАНДИНСКАЯ,
райсовет исполкомун культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ.

АЛТЫҤНЫ ЭКРАНА

Кинэ

«Вот моя деревня...». Нудьгинка даризбинэттан чугас бөдөҥ бетоннай завод тутуллуута саҕаланар. Онуоха, төрөөбүт олох сирдэриҥ хаалларбыт, колхозтаахтар номнуо ангардара кэскиллээх тутуута кэлиэ хаалар. Өскөтүн итиҥ курдук салаана турар буоллаҕына, сотору каминэн сир хорутар, үүнүүнү ылар иҥин да хаалбатыгар тиийэр... Итиннин уустук баланьыаннаҕа түбэспит колхоз председателэ Павел Зуенок (оруолга актер Алексей Булдаков) дьыаланы кэннэрэр ньымаҥы, ытабылы булар.

Ленинград кинематографистарын өгөөх бу саҥа лиинтэтэ көтөҕөр проблемалара тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэриҥ үтүө сэҥээриилэриҥ ылыахтара.

«Змеелов». Лазарь Карелин романа маннык «Москва» 1982 сылга сурунаал 4-с нүөмэригэр бэчээттэммитин сураҕаччы элбэҕэ. Роман оонуо интэриэһинэй. Автор эрэнэнгэ тахсар уоруу, буруйу салсыһыы тустарынан суруйбута. Бу романынан оногуллубут пьеса дойду элбэх театрдарыгар ситиһиилээхтик бара турар. Оҥу «Мосфильм» студиэҕэ экраҥҥа таһаарарга биллиилээх режиссер Вадим Дербенев ылсыста.

Катит экраннаах өгөөх хартыына ыарахан олоҕу олорбут киһи хайдах быыһыылаахтык үчүгэй олохчо, чиэһинэй быыныга-майгыга тардыһа сатыырын туһунан кэпсиир. Роман уонна фильм сүрүн геройа Павел Шорохов—хаһан эрэ Москва гастрономнарыттан биирдэстэриҥэр директордыы сылдьыбыт, оттон билигин хаайыыстан тахсыбыт, дьиэтиниэ-уотун, кэргэнин, уолун доҕотторун сүтэрбит киһи—хайдах олоруоҕун туһунан саныыр.

«Салон красоты» («Мосфильм»). Лирическэй комедиэ-сэҥэн геройдарынан аан бастаан парикмахердар буоллулар. Бэрт эрэ лиинтэ темата да эгэлгэ: дьон араас дьыалаҕа эйгин сыһыан, үтүө санаалаах уонна эйэҕэс-сайаҕас буолуу, бэйэ достоинствотын үрдүктүк тутуу уонна киһилии быһыы, дьахтар соҕотохсуйуута... Оруолларга—Татьяна Иванова, Георгий Бурков, Татьяна Васильева, Евгений Леонов-Гладышев, Ирина Алферова, Владимир Кенигсон... Фильм музыкатын автора—Юрий Антонов.

«Вина лейтенанта Климова» («Узбекфильм» студиэ, өгөөх). Юрий Некрасов олоҕо чэпчэкитэ суох онгулланар. Немецкай талабырдьыттары кытта хорсуннук кыргыспыт үрдүк кылаастаах летчик сэрии тиҺэх күннэригэр званиетыттан уһуллар, кэтүүттэн туоратыллар. Таптыыр халлааныттан, идэтиттэн мэдиппит, уолдьаҥы санаатыттан хабыр быһыыга тириэрдибит итиҥ улахан буруйа киниэхэ олоҕун устатыгар ыар баттык, санна эмиэтэ, дириҥ кэмсилгэн буолар, ол буруйун боруоһуурга охсуһан тахсар.

«Детство Бемби». М. Горькай аатынан студия өгөөх хартыыната Австрия суруйааччыта Феликс Зальтен «Бемби» диэн айымньытынан туруорулунна. Музыкальнай фильм Сир шарын үгүс дойдуларын ороларыгар таптаппыт, долгуппут кырачаан таба ойуурдааҕы кэрэ, үгүс муччүргэннээх уонна кутталлаах олоҕун сэҥэргиир. Киинэ оруолларыгар Николай Бурляев, Лев Дуров, Инна Макарова, Галина Беляева курдук биллиилээх актердары сэргэ Ваня Бурляев, Катя Лычева курдук эдэркээн артистар кыттылара оҕолорго ордук биҺирэтиэҕэ.

С. ДАНИЛОВ.

„Спортлото" тираһа

«Спортлото» «Түөрт уон биэстэн алта» уонна «Отут алтаттан биэс» лотереяларын 1986 сыл балаҕан ыйын 28 күнүгэр ооньоомут отут тохсус тираһын түмүктэрэ:

«Түөрт уон биэстэн алта». 5, 10, 18, 27, 36, 37.

«Отут алтаттан биэс». 1, 9, 15, 16, 27.

Редакторы солбуйаччы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

ССКП райкома, райсовет исполкома ССКП чилиэнэ, Чакыр оскуолатын директора Флегонтов Егор Алексеевичка кини таптыыр кэргэнэ педагогическай үлэ ветерана

ФЛЕГОНТОВА Екатерина Прокопьевна

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Районо, профсоюз райкома, Сылан орто, Чакыр аҕыс кылаастаах оскуолаларын коллективтара Эрилик Эристиин аатынан совхоз салалтата, Чакыр сельсоветын исполкома педагогическай үлэ ветерана

ФЛЕГОНТОВА Екатерина Прокопьевна

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бокуонньук кэргэнитэр, оҕолоругар, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр кэргэнин, иҥэбит, эбэм, аймахпыт

ФЛЕГОНТОВА Екатерина Прокопьевна

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, иҥитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэнэ, аймахтара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 26 «а». **ТЕЛЕФОННАРБЫТ:** редактор—21-332, отделлар—21-265, уопсай—21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 3087 экз.